

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ในบทนี้จะกล่าวถึง ระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งจะแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรและการนิยามเชิงปฏิบัติการ
3. การวัดตัวแปรและการแบ่งกลุ่ม
4. แบบสอบถาม
5. การทดสอบมาตรฐาน
6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สตรีที่สมรสแล้ว มีบุตรและอยู่ร่วมกับสามี ในที่ทำงานภาคธุรกิจเอกชน วงราชการ และรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนสตรีที่สมรสแล้วที่ทำงานหาเลี้ยงชีพในทางวิชาชีพ เช่น สถาปนิก วิศวกร แพทย์ เภสัชกร เป็นต้น ในที่นี้จะเลือกศึกษาเฉพาะกรณี

- ในภาคธุรกิจเอกชน คือ - บริษัท ยูโนเทคพดส์ จำกัด
- มะลิอุตสาหกรรม จำกัด
- บริษัทประกันภัย AIA
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา
- ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน (สาขาสีลม)

- ในวงราชการ คือ - สำนักงานเขตประเวศ
- กรมอัยการ
- ในรัฐวิสาหกิจ คือ - โรงงานยาสูบ
- การไฟฟ้านครหลวง (สาขาวัดเลียบ)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้คัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างสตรีที่สมรสแล้ว มีบุตรและอยู่ร่วมกับสามี ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) ทั้งนี้เนื่องจาก

- ก) ไม่สามารถหาชื่อประชากรสตรีที่สมรสแล้วทั้งหมดได้
- ข) การศึกษาดังนี้มิได้มุ่งที่จะขยายผลการศึกษาไปสู่สตรีที่สมรสแล้วในท้องถิ่นอื่น ๆ เป็นแต่เพียงการพยายามศึกษาเพื่อการทดสอบทฤษฎีและสมมุติฐานในการวิจัยเท่านั้น

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 306 คน

2. ตัวแปรและการนิยามเชิงปฏิบัติการ

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรส การมองว่าตัวเองมีบทบาทสำคัญในการช่วยหาเลี้ยงครอบครัว การตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งอำนาจในครอบครัว และการยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในเรื่องสิทธิอำนาจ

ค่านิยมเชิงปฏิบัติการ

1. ทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรส

หมายถึง สถานภาพทางอาชีพ รายได้ และระดับการศึกษาของภรรยาที่นำเข้ามาสู่ครอบครัว

1.1 สถานภาพทางอาชีพ หมายถึง ระดับเกียรติภูมิของอาชีพและตำแหน่งหน้าที่การงานของภรรยา

1.2 รายได้ หมายถึง เงินเดือนหรือค่าจ้างที่ภรรยาได้รับค่าตอบแทนและรายได้อื่น ๆ ที่ภรรยานำเข้ามาใช้จ่ายในครอบครัว

1.3 การศึกษา หมายถึง วุฒิสองสูงที่สุดทางการศึกษาของภรรยาที่ได้รับในปัจจุบัน

2. การมองว่าตัวเองมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเลี้ยงครอบครัว หมายถึง การที่ภรรยาคิดว่ารายได้ของตนเองมีความสำคัญหรือ/และความจำเป็นต่อการดำรงชีพของสมาชิกในครอบครัว

3. การตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งอำนาจในครอบครัว หมายถึง การที่ภรรยาคิดหรือทราบว่าอัตราส่วนระหว่างทรัพยากรที่สามีและตนเองนำมาสู่การสมรส กับอำนาจการตัดสินใจของทั้งสองฝ่ายมีลักษณะสมน้ำสมเนื้อกันเพียงพอหรือไม่

4. การยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในเรื่องสิทธิอำนาจ หมายถึง การที่ภรรยาเห็นว่าสามีเป็น "ข้างเท้าหน้า" หรือเป็นผู้มีอำนาจอัน "แท้จริง" โดยตำแหน่ง

ตัวแปรตาม ได้แก่ ปริมาณอำนาจการตัดสินใจของภรรยาในกิจการของครอบครัว และการคาดหวังในเรื่องอำนาจของภรรยา

คำนิยามเชิงปฏิบัติการ

1. ปริมาณอำนาจการตัดสินใจของภรรยาในกิจการของครอบครัว หมายถึง ประสบการณ์ที่ผ่านมาของภรรยาในการมีส่วนร่วมเสี่ยงในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการต่าง ๆ ในครอบครัวมากหรือน้อย

2. การคาดหวังในเรื่องอำนาจของภรรยา หมายถึง การที่ภรรยาคิดว่าเมื่อตนเองมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเลี้ยงครอบครัว ก็ควรจะมีบทบาทในการตัดสินใจอย่างไร

ตัวแปรควบคุม ได้แก่ อายุของภรรยา ความแตกต่างระหว่างอายุของสามีและภรรยา การเปรียบเทียบระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของสามีและภรรยา ระยะเวลาการสมรส และระยะเวลาของการประกอบอาชีพ

คำนิยามเชิงปฏิบัติการ

1. อายุของภรรยา หมายถึง ช่วงอายุปัจจุบันของภรรยา

2. ความแตกต่างระหว่างอายุของสามีและภรรยา หมายถึง ความแตกต่างในลักษณะที่จัดเป็นช่วงอายุในปัจจุบันของสามีและภรรยา

3. การเปรียบเทียบระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของสามีและภรรยา หมายถึง การเปรียบเทียบว่าระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของทั้ง 2 ฝ่ายเท่ากันหรือต่างกันอย่างไร

4. ระยะเวลาการสมรส หมายถึง ช่วงเวลาที่ภรรยาสมรสกับสามีคนปัจจุบัน

5. ระยะเวลาของการประกอบอาชีพ หมายถึง ช่วงเวลาที่ภรรยาประกอบอาชีพ จนกระทั่งถึงปัจจุบัน

3. การวัดตัวแปรและการแบ่งกลุ่ม

3.1 ทรรศากรที่นำมาสู่การสมรส

ก) การวัดตัวแปร

จะเป็นคำถามที่ถามเกี่ยวกับทรรศากรของภรรยาที่นำเข้ามาสู่การสมรส ซึ่งได้แก่

- คำถามเกี่ยวกับสถานภาพทางอาชีพของภรรยาที่วัดจากแบบสอบถาม

ข้อ 6 ในตอนที่ 1

- คำถามเกี่ยวกับรายได้ของภรรยาที่วัดจากแบบสอบถาม ข้อ 19

ในตอนที่ 1

- คำถามเกี่ยวกับการศึกษาที่วัดจากแบบสอบถาม ข้อ 4 ในตอนที่ 1

ข) การให้คะแนน และ

ค) การแบ่งกลุ่ม

ในการวัดทรรศากรที่นำมาสู่การสมรสของภรรยาจะมีการให้คะแนนดังนี้ ในเรื่องสถานภาพทางอาชีพ

ในประเด็นลักษณะการประกอบอาชีพ

- ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นข้าราชการหรือประกอบอาชีพในรัฐวิสาหกิจ ให้คะแนน 3 คะแนน

- ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นครู/อาจารย์ในสถาบันการศึกษาเอกชน ให้คะแนน 2 คะแนน

- ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นลูกจ้างบริษัท ห้างร้าน รับจ้างทำของ ค้าขาย สีนค้า ตัดเย็บเสื้อผ้า เสริมสวย ฯลฯ ให้คะแนน 1 คะแนน

ในประเด็นตำแหน่ง

- ผู้บริหารราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจตำแหน่งสูง (ที่ 8-9) หรือผู้ที่ทำงานในบริษัทเอกชนตำแหน่ง ผู้อำนวยการ ผู้จัดการ ผู้ช่วยผู้จัดการ ฯลฯ ให้คะแนน 5 คะแนน
- ผู้บริหารราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจตำแหน่งค่อนข้างสูง (ที่ 6-7) หรือผู้บริหาร 1 หรือผู้ที่ทำงานในบริษัทเอกชนตำแหน่ง หัวหน้าฝ่าย หัวหน้าส่วน ฯลฯ ให้คะแนน 4 คะแนน
- ผู้บริหารราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจตำแหน่งปานกลาง (ที่ 4-5) หรือผู้ที่ทำงานในบริษัทเอกชนตำแหน่ง หัวหน้าแผนก เลขานุการ ฯลฯ ให้คะแนน 3 คะแนน
- ผู้บริหารราชการหรือทำงานรัฐวิสาหกิจตำแหน่งค่อนข้างต่ำ (ที่ 2-3) หรือผู้ที่ทำงานในบริษัทเอกชนตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าแผนก ผู้ช่วยเลขา ฯลฯ ให้คะแนน 2 คะแนน
- ผู้บริหารราชการตำแหน่งต่ำ (ที่ 1) หรือผู้ที่ทำงานในบริษัทเอกชนตำแหน่ง ลูกจ้าง พนักงานทั่วไปในระดับต่ำ ให้คะแนน 1 คะแนน

การคิดคะแนนจะนำคะแนนในประเด็นลักษณะการประกอบอาชีพกับคะแนนในประเด็นตำแหน่งของแต่ละคนมารวมกัน เพื่อนำไปใช้ในการแบ่งกลุ่มต่อไป

การแบ่งกลุ่ม ในเรื่องสถานภาพทางอาชีพ

จากค่าคะแนนในประเด็นลักษณะการประกอบอาชีพที่นำมารวมกับค่าคะแนนในประเด็นตำแหน่ง จะได้ผู้ที่มีคะแนนสูงสุด 8 คะแนน และผู้ที่มีคะแนนต่ำสุด 2 คะแนน ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 2-3 คะแนน จัดเป็นกลุ่มที่มีทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสต่ำ
- กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 4-5 คะแนน จัดเป็นกลุ่มที่มีทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสปานกลาง
- กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 6-8 คะแนน จัดเป็นกลุ่มที่มีทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสสูง

ในเรื่องรายได้

- ผู้ที่มีระดับรายได้ต่ำกว่า 3,000 บาท เป็นกลุ่ม 1
- ผู้ที่มีระดับรายได้ 3,000 - 5,000 บาท เป็นกลุ่ม 2

- ผู้ที่มีระดับรายได้ 5,001 - 7,000 บาท เป็นกลุ่ม 3
- ผู้ที่มีระดับรายได้ 7,001 - 9,000 บาท เป็นกลุ่ม 4
- ผู้ที่มีระดับรายได้เกินกว่า 9,000 บาท เป็นกลุ่ม 5

การแบ่งกลุ่ม ตามทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรส

กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่มีทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสต่ำ

กลุ่มที่ 2 และ 3 คือ กลุ่มที่มีทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสปานกลาง

กลุ่มที่ 4 และ 5 คือ กลุ่มที่มีทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสสูง

หมายเหตุ : สำหรับผู้มีรายได้พิเศษ ผู้วิจัยจะนำมาพิจารณารวมกับรายได้

ประจำและจัดกลุ่มที่หลัง

ในเรื่องการศึกษา

- ผู้ที่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าประถม - ประถมศึกษาตอนปลาย เป็นกลุ่มที่ 1
- ผู้ที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น - ตอนปลาย เป็นกลุ่มที่ 2
- ผู้ที่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรีหรืออนุปริญญา เป็นกลุ่มที่ 3
- ผู้ที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่า เป็นกลุ่มที่ 4

การแบ่งกลุ่ม ตามทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรส

กลุ่มที่ 1 และ 2 คือ กลุ่มที่มีทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสต่ำ

กลุ่มที่ 3 คือ กลุ่มที่มีทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสปานกลาง

กลุ่มที่ 4 คือ กลุ่มที่มีทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรสสูง

3.2 การมองว่าตัวเองมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเลี้ยงครอบครัว

ก) การวัดตัวแปร

จะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับความคิดของภรรยาในเรื่องบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ช่วยสามีหาเลี้ยง ซึ่งจะวัดจากแบบสอบถามข้อ 27.3 ในตอนที่ 1

ข) การให้คะแนน

ในการวัดการมองตัวเองมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเลี้ยงครอบครัวจะให้คะแนน โดยแบ่งกลุ่มดังนี้

- ภรรยาที่มองว่าตนเองมีบทบาทสำคัญมากในการช่วยสามีหาเลี้ยง

ครอบครัว ให้คะแนน 4 คะแนน

- ภรรยาที่มองว่าตนเองมีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ให้คะแนน 3 คะแนน
- ภรรยาที่มองว่าตนเองมีบทบาทค่อนข้างสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ให้คะแนน 2 คะแนน
- ภรรยาที่มองว่าตนเองมีบทบาทไม่ค่อยสำคัญ/น้อยหรือค่อนข้างน้อยในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว ให้คะแนน 1 คะแนน
- ภรรยาที่ตอบไม่ถูก/ไม่แน่ใจ ให้คะแนนเป็น 0

ค) การแบ่งกลุ่ม

- กลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มที่ภรรยาตนเองมีบทบาทไม่ค่อยสำคัญ/น้อยหรือค่อนข้างน้อย หรือไม่มีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว
- กลุ่มที่ 2 คือ กลุ่มภรรยาที่มองตนเองมีบทบาทสำคัญมาก สำคัญหรือค่อนข้างสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว

3.3 การตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งอำนาจในครอบครัว

ก) การวัดตัวแปร

จะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับการตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งอำนาจในครอบครัว ซึ่งจะวัดจากแบบสอบถามข้อ 79 ข้อ 80 และข้อ 81 ในตอนที่ 2

ข) การให้คะแนน

ในการวัดการตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งอำนาจในครอบครัวจะมีการให้คะแนนดังนี้

ในคำถามข้อ 79 และข้อ 80

- ผู้ที่ตอบว่าไม่สมน้ำสมเนื้อใน 3 แบบ จะได้แบบละ 1 คะแนน

ซึ่งรวม 2 ข้อเป็น 2 คะแนน

- ผู้ที่ตอบว่าสมน้ำสมเนื้อใน 3 แบบ จะได้แบบละ 2 คะแนน

ซึ่งรวม 2 ข้อเป็น 4 คะแนน

ในคำถามข้อ 81

- ผู้ที่ตอบว่าสามีมีอำนาจมากกว่า ให้คะแนน 1 คะแนน

- ผู้ที่ตอบว่าบางเรื่องสามีมีมากกว่า แต่บางเรื่องภรรยา มีมากกว่า แต่เมื่อสรุปแล้วพอ ๆ กัน ให้คะแนน 2 คะแนน

- ผู้ที่ตอบว่ามีอำนาจเท่าเทียมกันทุกเรื่องหรือเกือบทุกเรื่อง ให้คะแนน 3 คะแนน

- ผู้ที่ตอบว่ามีอำนาจมากกว่าสามี ให้คะแนน 4 คะแนน

การคิดคะแนนจะนำคะแนนที่ได้จากข้อ 79 ข้อ 80 และข้อ 81 ของแต่ละคนมารวมกัน เพื่อนำไปใช้ในการแบ่งกลุ่มต่อไป

ค) การแบ่งกลุ่ม

จากค่าคะแนนที่รวมได้จากคำถามในข้อ 79 ข้อ 80 และข้อ 81 จะได้ผู้มีคะแนนสูงสุด 8 คะแนน และผู้มีคะแนนต่ำสุด 3 คะแนน ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มที่ตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับอำนาจในครอบครัวเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 3-4 คะแนน เป็นกลุ่มที่ตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับอำนาจในครอบครัวในระดับต่ำ

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 5-6 คะแนน เป็นกลุ่มผู้ที่ตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับอำนาจในครอบครัวในระดับปานกลาง

กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 7-8 คะแนน เป็นกลุ่มผู้ที่ตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับอำนาจในครอบครัวในระดับสูง

3.4 การยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในเรื่องสิทธิอำนาจ

ก) การวัดตัวแปร

จะเป็นคำถามเกี่ยวกับการยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในเรื่องสิทธิอำนาจ ซึ่งจะวัดจากแบบสอบถามข้อ 11 ในตอนที่ 1 และข้อ 77 ในตอนที่ 2

ข) การให้คะแนน

ในการวัดการยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในเรื่องสิทธิอำนาจจะมีการให้คะแนนดังนี้

ในคำถามข้อ 11 ซึ่งมี 2 ส่วนเกี่ยวกับอดีตและปัจจุบัน

- ในอดีต
- ผู้ที่ตอบว่าภรรยาควรเป็น "ข้างเท้าหลัง" ในกิจการครอบครัวส่วนใหญ่หรือทั้งหมด ให้ 1 คะแนน
 - ผู้ที่ตอบว่าภรรยาควรเป็น "ข้างเท้าหลัง" ในกิจการครอบครัวสำคัญ ๆ บางเรื่องเท่านั้น ให้ 2 คะแนน
 - ผู้ที่ตอบว่าภรรยาควรมีสิทธิเท่าเทียมกับสามีในเรื่องต่าง ๆ (ร่วมกันตัดสินใจ) ให้ 3 คะแนน
- ในปัจจุบัน
- ผู้ที่ตอบว่าเหมือนเดิมทุกอย่าง ให้คะแนนเท่าที่ตอบมาในส่วนแรก
 - ผู้ที่ตอบว่าภรรยาควรเป็น "ข้างเท้าหลัง" มากขึ้นกว่าสมัยก่อนแต่งงาน ให้ -1 คะแนน
 - ผู้ที่ตอบว่าภรรยาควรเป็น "ข้างเท้าหลัง" น้อยลงกว่าสมัยก่อนแต่งงาน ให้ 1 คะแนน

ส่วนในคำถามข้อ 77

- ผู้ที่ตอบว่าตอบไม่ถูก ให้ 0 คะแนน
- ผู้ที่ตอบว่าข้าพเจ้าปฏิบัติเช่นนั้นด้วยความเต็มใจ เพราะยึดถือทฤษฎีนิยมประเพณี ให้ 1 คะแนน
- ผู้ที่ตอบว่าข้าพเจ้าจำเป็นต้องปฏิบัติเช่นนั้นเพราะแรงกดดัน ให้ 2 คะแนน
- ผู้ที่ตอบว่าข้าพเจ้าไม่ปฏิบัติตัวเป็น "ข้างเท้าหลัง" (มีสิทธิเท่าเทียมสามี) ให้ 3 คะแนน

การคิดคะแนนจะนำคะแนนที่ได้จากข้อ 11 และข้อ 77 ของแต่ละคนมารวมกัน เพื่อนำไปใช้ในการแบ่งกลุ่มต่อไป

ค) การแบ่งกลุ่ม

จากค่าคะแนนที่รวมได้จากคำถามใน ข้อ 11 และข้อ 77 จะได้ผู้ที่มีคะแนนสูงสุด 9 คะแนน และผู้ที่มีคะแนนต่ำสุด 1 คะแนน ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มผู้ที่ยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในเรื่องสิทธิอำนาจออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

- กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 1-3 คะแนน เป็นกลุ่ม
ผู้ยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก
- กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 4-6 คะแนน เป็นกลุ่ม
ผู้ยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมปานกลาง
- กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 7-9 คะแนน เป็นกลุ่ม
ผู้ยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมน้อย

3.5 อำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัว (ตัวแปรตาม)

ก) การวัดตัวแปร

อำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัววัดโดยการสร้างมาตรวัดที่เป็นข้อความเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ในการตัดสินใจในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ของภรรยาในครอบครัว ซึ่งเป็นมาตรวัดแบบ Likert ประกอบด้วยข้อความที่มีคำตอบให้เลือก รวมทั้งสิ้น 31 ข้อความ ซึ่งเป็นข้อความในแบบสอบถาม ข้อ 41-71 ในตอนที่ 2 (ข้อความของคำถามเหล่านี้แสดงอยู่ในแบบสอบถาม ตอนที่ 2 ในหน้าภาคผนวก)

ข) การให้คะแนน

การให้คะแนนมาตรวัดที่ใช้วัดอำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัว จะให้คะแนนจากคำตอบดังต่อไปนี้

- สามีเป็นฝ่ายตัดสินใจและทำกิจกรรมนั้นมากที่สุด ให้ 1 คะแนน
- สามีเป็นฝ่ายตัดสินใจและทำกิจกรรมนั้นมากกว่าภรรยา ให้ 2 คะแนน
- สามีและภรรยาเป็นฝ่ายตัดสินใจ หรือกระทำการกิจกรรมนั้นร่วมกันให้

3 คะแนน

- ภรรยาเป็นฝ่ายตัดสินใจหรือกระทำการกิจกรรมนั้นมากกว่าสามี ให้

4 คะแนน

- ภรรยาเป็นฝ่ายตัดสินใจหรือกระทำการกิจกรรมนั้นมากที่สุด ให้ 5 คะแนน

ค) การแบ่งกลุ่ม

จากค่าคะแนนดังกล่าว นำมารวมเป็นค่าคะแนนของอำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัวเพื่อนำมาแบ่งกลุ่ม ซึ่งเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มจะนำคะแนนดิบของผู้ตอบคำถามในแต่ละคำถามมาพิจารณาพิจารณาว่าในแต่ละข้อความ ผู้ตอบมีคะแนนรวมต่ำสุดและสูงสุดเท่าใด

และนำคะแนนรวมต่ำสุดและสูงสุดให้มาลบกัน ได้ผลลัพธ์เท่าใดนำไปหารด้วยจำนวนกลุ่มที่ผู้วิจัยต้องการแบ่ง ก็จะได้ช่วงห่างของคะแนนในแต่ละกลุ่ม ข้อความที่ใช้วัดอำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัวมีทั้งหมด 31 ข้อความ ดังนั้นจะมีคะแนนรวมต่ำสุดตั้งแต่ 31 คะแนน ถึงคะแนนรวมสูงสุด คือ 155 คะแนน ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 31-72 คะแนน จัดเป็นกลุ่มภรรยาที่มีอำนาจการตัดสินใจน้อยกว่าสามี

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 73-114 คะแนน จัดเป็นกลุ่มภรรยาที่มีอำนาจการตัดสินใจเท่าเทียมกับสามี

กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 115-155 คะแนน จัดเป็นกลุ่มภรรยาที่มีอำนาจการตัดสินใจมากกว่าสามี

หมายเหตุ : สำหรับคำถามในข้อ 72 ถึงข้อ 83 ในตอนที่ 2 จะเป็นคำถามที่สร้างขึ้นเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับอำนาจการตัดสินใจและการคาดหวังทางอำนาจ ในลักษณะที่เป็นข้อมูลเสริมสำหรับใช้ในการวิเคราะห์

3.6 การคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัว (ตัวแปรตาม)

ก) การวัดตัวแปร

ความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัววัดโดยใช้มาตรวัดแบบ Likert โดยใช้ข้อความที่ถามภรรยาเกี่ยวกับการยอมรับว่าสามีเป็นใหญ่ในครอบครัว ซึ่งประกอบไปด้วยข้อความที่มีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ

มาตรวัดเกี่ยวกับการยอมรับว่าสามีเป็นใหญ่ในครอบครัวจะประกอบด้วยข้อความ 7 ข้อความ ซึ่งเป็นข้อความในแบบสอบถามข้อ 84-90 ในตอนที่ 3 (ข้อความของแต่ละคำถามเหล่านี้แสดงอยู่ในแบบสอบถาม ตอนที่ 3 ในหน้าภาคผนวก)

ข) การให้คะแนน

การให้คะแนนมาตรวัดความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัวจะเป็นมาตรวัดซึ่งประกอบด้วย

- ข้อความที่เป็นข้อความเชิงบวก 6 ข้อความ ได้แก่ ข้อความในข้อ 84 ข้อ 86 ข้อ 87 ข้อ 88 ข้อ 89 ข้อ 90

- ข้อความที่เป็นข้อความเชิงลบ 1 ข้อความ ได้แก่ ข้อความใน

ข้อ 85

ดังนั้นการให้คะแนนมาตรการวัดการยอมรับว่าสามีควรเป็นใหญ่ในครอบครัว จะให้คะแนนจากคำตอบดังต่อไปนี้

ข้อความเชิงบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	5	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1	คะแนน

ข้อความเชิงลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1	คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5	คะแนน

ค) การแบ่งกลุ่ม แบ่งตามช่วงคะแนน

จากข้อความวัดการยอมรับว่าสามีเป็นใหญ่ในครอบครัวมีทั้งหมด 7

ข้อความ คะแนนรวมของข้อความทั้งหมด 7 ข้อความ มีตั้งแต่คะแนนรวมต่ำสุด คือ 7 คะแนน ถึงคะแนนรวมสูงสุดคือ 35 คะแนน การจัดแบ่งช่วงคะแนนจึงได้พิจารณาจัดกลุ่มโดยใช้หลักเกณฑ์เดียวกับการแบ่งช่วงคะแนนของการแบ่งกลุ่มค่าคะแนนอำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัว ดังนั้น ผู้วิจัยจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 7-16 คะแนน จัดเป็นกลุ่มภรรยาที่คาดหวังทางอำนาจมากกว่าสามี (ไม่ยอมรับว่าสามีควรเป็นใหญ่ในครอบครัว)

กลุ่มที่ 2 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 17-26 คะแนน จัดเป็นกลุ่มภรรยาที่คาดหวังทางอำนาจเท่าเทียมกับสามี

กลุ่มที่ 3 คือ ผู้ที่มีคะแนนรวมระหว่าง 27-35 คะแนน จัดเป็นกลุ่ม
ภรรยาที่คาดหวังทางอำนาจน้อยกว่าสามี

จากตัวแปรในข้อ 3.5 คือ อำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัว
และตัวแปรในข้อ 3.6 การคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัวที่กล่าวมาแล้ว ในเรื่อง
การให้คะแนน ผู้วิจัยได้มีการให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์อันตรภาคตามคะแนน

3.7 อายุภรรยา

ก) การวัดตัวแปร

จะเป็นคำถามซึ่งถูกวัดจากแบบสอบถามในข้อ 2 ในตอนที่ 1

ข) การแบ่งกลุ่ม แบ่งออกเป็นช่วงอายุ

- กลุ่ม 1 คือ ผู้ที่มีระดับอายุต่ำกว่า 25 ปี
- กลุ่ม 2 คือ ผู้ที่มีระดับอายุ 26-40 ปี
- กลุ่ม 3 คือ ผู้ที่มีระดับอายุตั้งแต่ 41 ปีขึ้นไป

3.8 ความแตกต่างระหว่างอายุของสามีและภรรยา

ก) การวัดตัวแปร

จะเป็นคำถามซึ่งถูกวัดจากแบบสอบถามในข้อ 2 และข้อ 3 ในตอนที่ 1

ข) การแบ่งกลุ่ม แบ่งออกเป็นช่วงอายุ

- กลุ่ม 1 คือ กลุ่มผู้ที่มีความแตกต่างระหว่างอายุของสามีและภรรยาไม่เกิน 5 ปี
- กลุ่ม 2 คือ กลุ่มผู้ที่มีความแตกต่างระหว่างอายุของสามีและภรรยา 6-10 ปี
- กลุ่ม 3 คือ กลุ่มผู้ที่มีความแตกต่างระหว่างอายุของสามีและภรรยา มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

3.9 การเปรียบเทียบระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของสามีและภรรยา

ก) การวัดตัวแปร

จะเป็นคำถามที่ถูกวัดจากแบบสอบถามในข้อ 4 และข้อ 5 ในตอนที่ 1

ข) การแบ่งกลุ่ม แบ่งออกเป็นประเภทของความแตกต่าง

- กลุ่ม 1 คือ กรณีสามีมีระดับการศึกษาสูงกว่าภรรยา

- กลุ่ม 2 คือ กรณีสามีมีระดับการศึกษาเท่ากับภรรยา
- กลุ่ม 3 คือ กรณีภรรยามีระดับการศึกษาสูงกว่าสามี

3.10 ระยะเวลาการสมรส

ก) การวัดตัวแปร

จะเป็นคำถามที่เกี่ยวกับระยะเวลาในการสมรสของภรรยา ซึ่งจะถูกรวบรวมจากแบบสอบถามในข้อ 32 ในตอนที่ 1

ข) การแบ่งกลุ่ม แบ่งออกเป็นช่วงเวลา

- กลุ่ม 1 คือ ผู้ที่สมรสไม่เกิน 5 ปี
- กลุ่ม 2 คือ ผู้ที่สมรสตั้งแต่ 6-10 ปี
- กลุ่ม 3 คือ ผู้ที่สมรสเกิน 10 ปีขึ้นไป

3.11 ระยะเวลาของการประกอบอาชีพ

ก) การวัดตัวแปร

จะเป็นคำถามซึ่งถูกรวบรวมจากแบบสอบถามในข้อ 8 และข้อ 9 ในตอนที่ 1

ข) การแบ่งกลุ่ม แบ่งออกเป็นประเภท

- กลุ่ม 1 คือ ภรรยาที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านตั้งแต่ก่อนแต่งงาน
- กลุ่ม 2 คือ ภรรยาประเภทที่แต่งงานแล้วออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านทันทีหรือเกือบทันที
- กลุ่ม 3 คือ ภรรยาประเภทที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านภายหลังจากที่ได้แต่งงานแล้วอย่างน้อย 1 ปีขึ้นไป

เนื่องจากการกระจายของคะแนนอาจจะก่อให้เกิดปัญหาในเรื่องที่มีจำนวนตัวอย่าง 5 หรือต่ำกว่า 5 ในช่อง cell ของตารางเกิน 20% ดังนั้น ผู้วิจัยจะทำการปรับการแบ่งกลุ่มให้เหลือเป็นตาราง 2 x 2 ตามหลักอันตรภาคชั้นตามคะแนน เมื่อวิเคราะห์ด้วยสถิติโทสแควร์

4. แบบสอบถาม (Questionnaire)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามชนิดที่ให้ผู้ตอบกรอกเอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาศึกษา โดยแบบสอบถามดังกล่าวจะประกอบด้วยมาตรวัด (scale) หรือคำถามต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งคำถามปลายเปิด (open-ended question) และคำถามปลายปิด (close-ended question) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลโดยทั่วไปของภรรยา ซึ่งเป็นแบบเลือกตอบ และแบบเติมความ ข้อมูลที่ถาม ได้แก่ ระดับการศึกษาของภรรยา ระดับการศึกษาของสามี อาชีพ รายได้ อายุของภรรยา อายุของสามี ระยะเวลาการสมรส เป็นต้น นอกจากนี้ยังประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกเกี่ยวกับบทบาทในการมีส่วนช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัวของภรรยา

ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ ที่มีข้อความเกี่ยวกับอำนาจการตัดสินใจในเรื่องกิจกรรมต่าง ๆ ของภรรยาในครอบครัว ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating scale) โดยมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ได้แก่ สามีมากที่สุด สามีมากกว่าภรรยา สามีเท่ากับภรรยา ภรรยามากกว่าสามี ภรรยามากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นคำถามแบบให้เลือกตอบ ที่มีข้อความที่วัดเกี่ยวกับการยอมรับว่าสามีเป็นใหญ่ในครอบครัวของภรรยา ซึ่งจะ เป็นเครื่องมือที่ใช้ให้ทราบถึงการคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัว แบบสอบถามในตอนนี้เป็นมาตรวัดแบบประมาณค่า (rating scale) โดยมีคำตอบให้เลือก 5 คำตอบ ได้แก่ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ในแบบสอบถามทั้ง 3 ตอนจึงประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรที่นำมาสู่การสมรส ได้แก่
 - 1.1 สถานภาพทางอาชีพของภรรยา วัดโดยคำถามในข้อ 6 ในตอนที่ 1
 - 1.2 รายได้ของภรรยา วัดโดยคำถามในข้อ 19 ในตอนที่ 1
 - 1.3 การศึกษาของภรรยา วัดโดยคำถามในข้อ 4 ในตอนที่ 1
2. การมองว่าตัวเองมีบทบาทสำคัญในการช่วยสามีหาเลี้ยงครอบครัว วัดโดยคำถามในข้อ 27.3 ในตอนที่ 1

3. การตระหนักในความยุติธรรมเกี่ยวกับการแบ่งอำนาจในครอบครัว วัดโดยคำถามในข้อ 79 ข้อ 80 และข้อ 81 ในตอนที่ 2
4. การยึดถือบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมประเพณี วัดโดยคำถามในข้อ 11 ในตอนที่ 1 และข้อ 77 ในตอนที่ 2
5. อำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัว วัดโดยคำถามในข้อ 41 ถึงข้อ 71 ในแบบสอบถามตอนที่ 2
6. การคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัว วัดโดยคำถามในข้อ 84 ถึงข้อ 90 ในแบบสอบถามตอนที่ 3
7. ระดับอายุของภรรยา วัดโดยคำถามในข้อ 2 ในตอนที่ 1
8. ความแตกต่างระหว่างอายุสามีและภรรยา วัดโดยคำถามในข้อ 2 และข้อ 3 ในตอนที่ 1
9. การเปรียบเทียบระดับการศึกษาขั้นสูงสุดของสามีและภรรยา วัดโดยคำถามในข้อ 4 และข้อ 5 ในตอนที่ 1
10. ระยะเวลาในการสมรส วัดโดยคำถามในข้อ 32 ในตอนที่ 1
11. ระยะเวลาของการประกอบอาชีพ วัดโดยคำถามในข้อ 8 และข้อ 9 ในตอนที่ 1

การสร้างแบบสอบถาม

ในการสร้างมาตรวัด (scale) วัดระดับอำนาจการตัดสินใจของภรรยาในครอบครัว และการคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัวจะมีกระบวนการดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยศึกษาความหมายและกรอบแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในการสร้างแบบสอบถามในการวัดครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดของ Blood and Wolfe (1960) ในเรื่องเกณฑ์ในการวัดอำนาจการตัดสินใจระหว่างคู่สมรสมาประยุกต์เพื่อใช้ในการวัดอำนาจการตัดสินใจในเรื่องต่าง ๆ ของภรรยาในครอบครัว และนำแนวคิดของ Hoffman (1966) ที่เกี่ยวกับเกณฑ์ในการวัดอุดมการณ์ที่ให้สามีเป็นใหญ่ในครอบครัว เรียกว่า "Male Dominance Ideology" มาดัดแปลงเป็นมาตรวัด วัดความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัวร่วมกับแนวคิดของผู้วิจัยเอง

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดสอบหาความเชื่อมั่นได้ของมาตรวัดเพื่อดูว่า ข้อความในแบบสอบถามนั้นมีความน่าเชื่อถือเพียงใด การทดสอบความเชื่อมั่นจะช่วยให้แบบสอบถามมีความสมบูรณ์และทำให้มาตรวัดเป็นเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพยิ่งขึ้น
3. นำข้อความที่ได้ทดสอบแล้วมาสร้างเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาจริง ๆ

5. การทดสอบมาตรวัด

เมื่อสร้างแบบสอบถามซึ่งเป็นมาตรวัดแล้ว ผู้วิจัยได้ลองนำไป pre-test กับสตรีที่ทำการสมรสแล้วซึ่งเป็นผู้ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน โดยทดลองอ่านเพื่อตรวจสอบเนื้อหาของมาตรวัดว่าสามารถสร้างความสอดคล้องระหว่างผู้ถามและผู้ตอบหรือไม่ (เป็นการทดสอบ validity โดยเน้นหนักไปที่การใช้ถ้อยคำให้ผู้ตอบเข้าใจ) หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามนี้มาทำการ pre-test อีกครั้งกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อให้แบบสอบถามหรือเครื่องมือวัดในการวิจัยครั้งนี้มีความน่าเชื่อถือ (reliability) ดังนั้น ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคที่เรียกว่า Internal Consistency Analysis ซึ่งเป็นการหาค่า discriminative power ของ items ในการจำแนกความแตกต่างระหว่างผู้ตอบ เข้ามาช่วยในการคัดเลือกข้อคำถาม (Goode, 1981 : 274-276) items ใดที่ได้ค่า discriminative power = 2 หรือมากกว่าขึ้นไป จะถูกคัดเลือกให้เป็นคำถามที่ใช้ในการทดสอบสำหรับการวิจัยกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา

ผลจากการ pre-test ปรากฏว่า ข้อความที่ใช้วัดความคาดหวังทางอำนาจของภรรยาในครอบครัวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวนทั้งหมด 20 ข้อความ มีข้อความที่มีค่า discriminative power เท่ากับ 2 หรือมากกว่าขึ้นไป จำนวน 7 ข้อความ ซึ่งได้แก่ข้อความในข้อ 84 ถึงข้อ 90 สำหรับข้อความ 13 ข้อที่มีค่า discriminative power ไม่ถึง 2 จะถูกตัดทิ้ง (ข้อความเหล่านี้ผู้วิจัยได้แสดงไว้ในภาคผนวก)

6. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษาโดยผ่านทางหัวหน้าหน่วยงานของแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเหตุผลที่ผู้วิจัยจำเป็นต้องส่งแบบสอบถามโดยผ่านผู้แทนก็เนื่องจากว่า แหล่งในการวิจัยมีทั้งในภาคธุรกิจ เอกชน ราชการ และรัฐวิสาหกิจ ที่มีกฎหมายบุคคลภายนอกเข้าออกค่อนข้างเคร่งครัด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องใช้วิธีประสานงานกับเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานในแต่ละแห่งในการแจกแบบสอบถามและทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS^x ช่วยในการประมวลข้อมูล และจัดทำตารางวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อนำเสนอและสรุปผลการวิจัย สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ

1. สถิติเชิงพรรณนาที่ใช้อธิบายคุณลักษณะทั่วไปของข้อมูล ซึ่งได้แก่

1.1 ค่าความถี่ (frequency) เป็นการศึกษาลักษณะการแจกแจงข้อมูลเพื่อดูว่าในกลุ่มหนึ่ง ๆ หรือคะแนนในช่วงหนึ่ง ๆ จะมีสิ่งที่มีคุณสมบัติเหมือนกลุ่มอยู่เท่าใด ดังนั้นค่าความถี่จะช่วยพรรณนาลักษณะข้อมูลโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าร้อยละ เป็นค่าที่ช่วยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2. สถิติในการทดสอบสมมุติฐานหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม จะใช้การทดสอบไคสแควร์ (chi-square test) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และพิจารณาระดับความสัมพันธ์ด้วยค่าแกมมา (gamma)